

Het begrip art-based learning
in andere contexten

abl

art-based Learning

Luisterend Leren

Paul Verschuur
Master Kunsteducatie
Fontys Hogeschool voor de Kunsten
Studiejaar 2021-2022

Inleiding

In dit document wil ik het belangrijkste begrip in dit onderzoek wat afkaderen. Ik doel met het begrip art-based learning steeds op de methodiek zoals ontwikkeld door Jeroen Lutters. Echter komt de term, of een variant daarvan, ook in andere contexten terug. In de komende alinea's wil ik er enkele benoemen en ingaan op de verschillen en overeenkomsten met de methode van Lutters. Vooral ook op duidelijk te maken wat ik níet bedoel als ik het over art-based learning heb.

Arts based learning

Zo wordt arts based learning – met een s – regelmatig genoemd. Flamand et al. (2021) spreken van arts based learning als het gaat over artistieke initiatieven in zakelijke contexten. Door aan de slag te gaan met (het maken van) kunst kan men vaardigheden ontwikkelen die nuttig én zeldzaam zijn in veel organisaties. Kunst wordt dan dus gebruikt als een instrument om bijvoorbeeld innovatie en samenwerking te stimuleren.

In een stuk van De la Croix et al. (2011) wordt gesteld dat kunstvakken vaak in de curricula van medische opleidingen opgenomen worden om niet-wetenschappelijke elementen van geneeskunde te verkennen. Bijvoorbeeld op het gebied van communicatie, emotie en spiritualiteit. Zij noemen dat arts-based learning. *Performing Medicine* is een voorbeeld van een project dat kunst gebruikt als een methode. Studenten verdiepen zich bijvoorbeeld aan de hand van theater in vaardigheden als fysiek bewustzijn, kalmte, concentratie, stemgebruik, luisteren, observeren, timing, zelfvertrouwen en flexibiliteit. Of studenten gaan aan de gang met het tekenen van een lichaam om op die manier anatomie te verkennen. Creatief schrijven wordt ingezet om vraagstukken over diversiteit en identiteit te verkennen. Dit zijn slechts een paar voorbeelden van een zeer uitgebreide verzameling aan kunst gerelateerde activiteiten in dit project.

Eiseman et al. (2017) suggereren dat hoofbegaafde middelbare scholieren baat hebben bij kunstbeoefening. Ze kunnen op die manier alternatieve leerstrategieën ontwikkelen die ze in andere contexten kunnen toepassen. Ook zou het ondersteuning bieden in persoonlijkheidsontwikkeling. Ook zij spreken van arts-based learning.

Art-based research

Dan is er nog art-based research of arts-based research (ABR). Aan de hand van een aantal auteurs omschrijft Hernández-Hernández (2008) ABR als een onderzoeksmethode die gebruik maakt van artistieke en esthetische elementen in plaats van enkel talige en numerieke elementen. Het streeft niet naar zekerheden, maar naar het uitdiepen van perspectieven, het aanbrengen van nuances en het benoemen van onontgonnen gebieden. Daarnaast probeert het een dieper gesprek op gang te brengen. Het wil eerder vragen opwerpen dan antwoorden geven. Volgens Burge et al. (2016) ligt daar trouwens ook een probleem van ABR. Beleidsmakers bijvoorbeeld willen vaak juist nauwkeurigheid en precisie zien in onderzoek, zij zijn op zoek naar duidelijke richtlijnen. Er zijn tal van onderzoeken te vinden in zeer diverse onderzoeksvelden die een vorm van ABR gebruiken. Ik herken overigens ook elementen van Hernández' beschrijving in mijn eigen onderzoeksproces.

Verschillen en overeenkomsten

Er zijn verschillen die opgemerkt moeten worden tussen dit soort contexten en de methodiek van Lutters. Bij de methodiek van Lutters staat een bestaand kunstwerk als bron centraal, evenals de beschouwing ervan en de dialoog ermee. Art-based learning docente Marlies ter Beek noemt dat receptief met kunst bezig zijn (persoonlijke communicatie, 31 januari 2022). In de bovenstaande voorbeelden gaat het eerder om de beoefening van kunst, productief met kunst bezig zijn dus. Vaak in contexten waar kunst normaal gezien geen onderdeel van uit maakt. Zo spreekt Bamford (2012, p. 42) van “the use of arts as a pedagogical tool in other subjects and basic skills, such as numeracy, literacy and technology”.

Meltzer & Schwencke (2020, p. 9) leggen hun bedoelingen ook helder uit: “The purpose of arts-based learning approaches is not to create art nor to educate new artists. It is to renew academic subjects and develop the competencies needed in education and working life. The act of making and, through this, the exploration of tacit knowledge may open and reveal perceived challenges and possibilities”. Riera-Retamero & Hernández-Hernández (2020) omschrijven overigens wel een module ABR die gegeven werd op de Faculty of Fine Arts of the University of Barcelona. Dus ABR in de context van hoger kunstonderwijs. Echter ook daar gaat het over kunstbeoefening als onderzoeksinstrument. Niet zozeer het receptief bezig zijn met bestaande kunst.

Er zijn echter natuurlijk ook overeenkomsten. Ontmoetingen met kunst worden ingezet om tot nieuwe inzichten of de ontwikkeling van bepaalde vaardigheden te komen. Het leren van kunst, in plaats van óver kunst. Ook het feit dat dit gebeurt in contexten waar dat normaal ongebruikelijk is heeft toch ook raakvlakken met hetgeen ik voor ogen heb: Muziekstudenten op en andere manier naar muziek laten luisteren dan ze gewend zijn.

Een voor dit stuk interessante invalshoek kwam naar boven in een gesprek dat ik had met een docent en een aantal studenten van Teachers College. Dat is een lerarenopleiding van hogeschool Windesheim. Lutters stond aan de wieg van die opleiding en zodoende wordt art-based learning daar als vak gegeven. Zij combineren de twee verschillende benaderingen die ik hierboven beschrijf en zijn zowel receptief als productief met kunst bezig. Dus ze bezoeken musea om daar in een kunstwerk te duiken via de methode art-based learning waarvan dit onderzoek vertrokken is, maar gebruiken ook het maken van kunst in bijvoorbeeld het reflecteren op hun ontwikkeling als toekomstig onderwijzer.

Hoe dan ook, alle bovengenoemde bronnen zijn het erover eens dat er van kunst veel te leren valt. Elliot W. Eisner beschrijft in zijn boek *The arts and the creation of mind* (2002) wat kinderen zoal kunnen leren van kunst. Hij heeft het bijvoorbeeld over het oog hebben voor betekenisvolle relaties tussen losse elementen. Het leren dat problemen meer dan één oplossing kunnen hebben en dat het toelaten van toevalligheden en verrassingen heel nuttig kan zijn. Daarmee samenhangend spreekt Eisner van meervoudige perspectieven om de wereld te bekijken en interpreteren. Maar ook van de kracht van verbeelding en fantasie en het onder woorden brengen daarvan. Eisners ideeën werden door de National Art Education Association (waar hij president van was) op een poster gezet die nog altijd in vele klaslokalen in Amerika te vinden is (Donald, 2014). Zie de afbeelding op de volgende pagina. Eisner wordt diverse keren door Lutters aangehaald in diens dissertatie (2012). Ik zie dan ook een sterke overeenkomst met Lutters' ideeën en bedoelingen wat betreft de methode art-based learning.

Conclusie

In dit artikel heb ik het begrip art-based learning wat gekaderd. Uiteraard is deze uiteenzetting verre van volledig, het zijn zomaar wat voorbeelden ter illustratie. Ik heb daarmee duidelijk proberen te maken dat het begrip art-based learning, ook buiten de methodiek van Lutters, vele gedaantes kent. Hoewel het heel mooi en inspirerend is om die te bekijken, vind ik ze voor nu niet relevant voor dit onderzoek. Het belangrijkste dat ik hier heb beschreven is het verschil tussen het interpreteren van het begrip art-based learning als het beoefenen van kunst om tot ontwikkeling te komen (productief) en het interpreteren van het begrip art-based learning als het beschouwen van, en in dialoog gaan met bestaande kunst om tot ontwikkeling te komen (receptief).

10 Lessons the Arts Teach

By Elliot Eisner

- 1 The arts teach children to make **GOOD JUDGMENTS** about qualitative relationships. Unlike much of the curriculum in which correct answers and rules prevail, in the arts, it is judgment rather than rules that prevail.
- 2 The arts teach children that problems can have **MORE** than **ONE** solution and that questions can have more than one answer.
- 3 The arts celebrate multiple **PERSPECTIVES**. One of their large lessons is that there are many ways to **SEE** and **INTERPRET** the world.
- 4 The arts teach children that in complex forms of problem solving purposes are seldom fixed, but change with circumstance and opportunity. Learning in the arts requires the **ABILITY** and a **WILLINGNESS** to surrender to the unanticipated possibilities of the work as it unfolds.
- 5 The arts make **VIVID** the fact that neither words in their literal form nor numbers exhaust what we can **KNOW**. The limits of our language do not define the limits of our **COGNITION**.
- 6 The arts teach students that **SMALL DIFFERENCES** can have **LARGE EFFECTS**. The arts traffic in subtleties.
- 7 The arts teach students to think through and within a material. All art forms employ some means through which **IMAGES** become **REAL**.
- 8 The arts help **CHILDREN LEARN** to say what cannot be said. When children are invited to disclose what a work of art helps them **FEEL**, they must reach into their **POETIC CAPACITIES** to find the words that will do the job.
- 9 The **ARTS ENABLE** us to have **EXPERIENCE** we can have from no other source and through such experience to **DISCOVER** the range and variety of what we are capable of **FEELING**.
- 10 The arts' position in the school curriculum symbolizes to the young what adults **BELIEVE** is **IMPORTANT**.

SOURCE: Eisner, E. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*, in Chapter 4, What the Arts Teach and How It Shows. (pp. 70-92). Yale University Press.

Available from NAEA Publications. NAEA grants reprint permission for this excerpt from Ten Lessons with proper acknowledgment of its source and NAEA.

To obtain a digital version of this document, please visit www.arteducators.org/advocacy

National Art Education Association
www.arteducators.org

Referenties

- Bamford, A. (2012, april). *Arts and cultural education in Norway 2010/2011*. Geraadpleegd op 16 december 2021, van <https://kunstkultursenteret.no/wp-content/uploads/2019/01/Arts-and-Cultural-Education-in-Norway-2010-2011.pdf>
- Burge, A., Godinho, M. G., Knottenbelt, M., & Loads, D. (2016). ' . . . But we are academics!' a reflection on using arts-based research activities with university colleagues. *Teaching in Higher Education*, 21(6), 730–737. <https://doi.org/10.1080/13562517.2016.1184139>
- De la Croix, A., Rose, C., Wildig, E., & Willson, S. (2011). Arts-based learning in medical education: the students' perspective. *Medical Education*, 45(11), 1090–1100. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2011.04060.x>
- Donald, B. (2014, 3 februari). *Stanford Professor Elliot Eisner, champion of arts education, dies*. Stanford Graduate School of Education. Geraadpleegd op 28 december 2021, van <https://ed.stanford.edu/news/elliott-eisner-champion-arts-education-dead-80>
- Eiserman, J., Lai, H., & Rushton, C. (2015). Drawing out understanding. *Gifted Education International*, 33(3), 197–209. <https://doi.org/10.1177/0261429415576992>
- Eisner, E. (2016, 1 februari). *10 lessons the arts teach* [Infographic]. Americans for the arts. <https://www.americansforthearts.org/by-program/reports-and-data/legislation-policy/naappd/10-lessons-the-arts-teach>
- Eisner, P. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press.
- Flamand, G., Perret, V., & Picq, T. (2021). Working with the potential of arts-based learning: Making sense and leaving 'Business as usual' behind in an art seminar. *Management Learning*. Published. <https://doi.org/10.1177/1350507621990256>
- Hernández-Hernández, F. (2008). La investigación basada en las artes. Propuestas para repensar la investigación en educación. *Educatio Siglo XXI*, 26, 85–118. Geraadpleegd op 15 december 2021, van <https://revistas.um.es/educatio/article/view/46641/44671>
- Lutters, J. (2012). *In de schaduw van het kunstwerk: Art-based learning in de praktijk*. Garant.
- Meltzer, C., & Schwencke, E. (2019). Arts-based learning in vocational education: Using arts-based approaches to enrich vocational pedagogy and didactics and to enhance professional competence and identity. *Journal of Adult and Continuing Education*, 26(1), 6–24. <https://doi.org/10.1177/1477971419846640>
- Riera-Retamero, M., & Hernández-Hernández, F. (2020). Arts-Based Research as a Place to Inquiring and Thinking the Unthinkable in Academia and Beyond. Educational Research. (Re)Connecting Communities. Geraadpleegd op 15 december 2021, van https://www.academia.edu/45572943/Arts_Based_Research_as_a_Place_to_Inquiring_and_Thinking_the_Unthinkable_in_Academia_and_Beyond